

Tváře muklovského Vatikánu

Claudi Ondok s dcerou a portrétem salesiána Ignáce Stuchlého Foto: archiv Claudi Ondok

Jsem malířka a matka dvou malých dětí. Absolvovala jsem bakalářské studium výtvarné výchovy na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v Brně a nyní si rozšiřuji vzdělání magisterským studiem muzejní a galerijní pedagogiky na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Své umělecké jméno jsem si zvolila podle rodinného přítele, kněze Josefa Petra Ondoka, kterého jsem si vždy velmi vážila a který mi byl velkou celoživotní inspirací. V dětství jsme s rodinou jezdili do Rožmitálu na Šumavě, kde nás „děda Ondok“ vodil do lesa a učil nás poznávat houby, pracoval s námi na zahradě, jezdil s námi na výlety a každou sobotu jsme chodili společně do místního kostela na mši. Zatímco my jsme se sestrou ministrovaly, on seděl v první lavici. Josef Petr Ondok byl mojí oporou a vzorem a chvíle, kdy nám kreslil obrázky, vyřezával postavičky z mrkví nebo nás učil dělat písťalky

z jasanu, byly možná prvním impulsem k mé budoucí tvorbě.

Až po jeho smrti jsem se postupně začala dozvídat, jak nesnadný a dramatický byl jeho život. Po nástupu komunistického režimu v Československu byl tajně vysvěcen na kněze, krátce nato zatčen a ve vykonstruovaném procesu odsouzen k 17 letům vězení. Vězněn byl 12 let a prošel mnoha komunistickými lágry (Mírov, Valdice, Leopoldov). Pod vlivem těchto informací a zejména poté, co jsem objevila jeho skici s církevními motivy, které sloužily jako předloha pro slaměné obrazy, dostala moje tvorba jasný směr. Vždy jsem tíhla k abstrakci a hlubšímu významu obrazu, takže propojení s tvorbou Josefa Petra Ondoka přišlo naprosto přirozeně. Velkou část svých obrazů maluji za „asistence“ svého malého syna Dominika a od loňského roku i dcery Elišky a tím propojení několika generací Ondok pomalu pokračuje.

V posledních měsících se plně věnuji projektu *Tváře muklovského Vatikánu*, který navazuje na příběhy Ondokových přátel a spoluvězňů tak, jak je sám popsal v knížce *Muklovský Vatikán*. Celý tento počin je snahou o setkání s generací nesmírně silných a zajímavých lidí. Jsem přesvědčená, že i když už většina z nich není mezi námi, stále se od nich můžeme hodně naučit. Když si před obrazy stoupne moje malá dcera a začne si s nimi povídat, je to, jako by jejich příběhy znovu oživaly. Stále jsou mezi námi lidé, kteří se s nimi setkali a které ovlivnili svým životem, láskou a přátelstvím stejně, jako deset let mého žití v blízkosti Josefa Petra Ondoka ovlivnilo mě. Tak jako jeho setkání s osobnostmi, jejichž tváře maluji, přispělo k tomu, jaký byl on a jakého jsem ho mohla poznat. Z jeho kreseb je cítit hluboká a pokorná víra a láska a jeho veselé kresbičky i karikatury obveselovaly i jeho spoluvězně v těžkých a temných dobách. Při pátrání po životních osudech lidí, jejichž tváře zobrazuji, nacházím jedno společné – všichni v sobě skrývali tak velkou sílu a hlubokou víru, že je komunistický režim nezlomil, ale naopak posílil v odhodlání konat svou práci s obrovským nasazením a být ku prospěchu svému okolí. Podařilo se mi zkontaktovat dva žijící pamětníky muklovského Vatikánu – otce jezuita Jana Rybáře a emeritního profesora Josefa Svobodu. Oba neskrývali svoji radost z toho, že jejich osudy oslovují i generaci narozenou po roce 1990.

Musím se přiznat, že teď, když jsem sama matkou, vzpomínám na „dědu Ondoka“ stále častěji. Myslím na něj s láskou, vděčností a úsměvem na tváři a děkuji Bohu, že svedl naše cesty dohromady. Věřím, že jsou mezi námi mnozí, kteří při pohledu do tváří muklovského Vatikánu pocítí stejné souznění. Jednotlivé portréty jsou doplněné citáty z knihy *Muklovský Vatikán* (CDK, Brno 2007).

Claudi Ondok

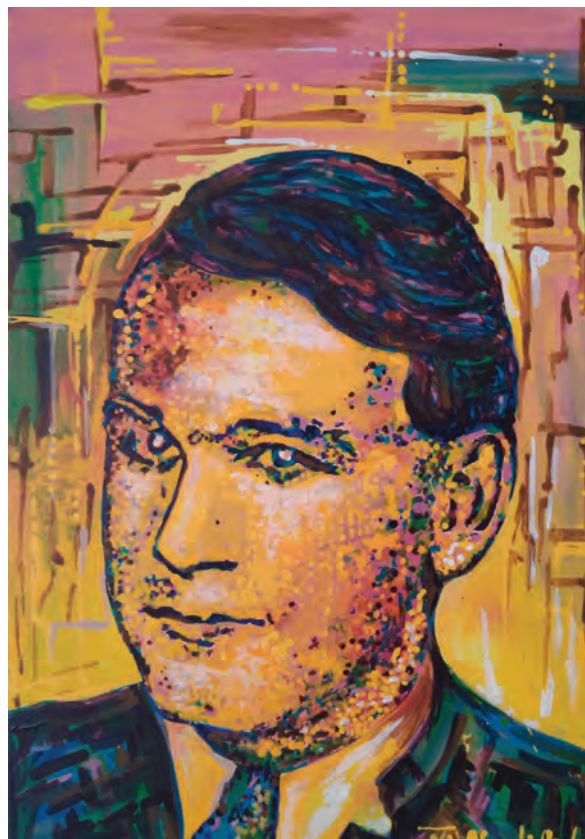

Josef Petr Ondok byl milovník a znalec hub (autoportrét)

Foto: archiv Claudi Ondok

JOSEF PETR ONDOK

Jiří Hanuš a Jan Vybíral v předmluvě ke knize *Muklovský Vatikán* napsali: J. P. Ondok byl člověkem natolik vyrovnaným a připraveným začínat stále znovu, že vězení u něj vybudilo spíše mnoho dalších pozitivních charismat, kterými obohacoval druhé. Patrně by i souhlasil s formulací, že jej humor a osvobozující smích zachraňovaly před pesimistickým pohledem na žalární svět s jeho deformacemi.

JAN BAPTISTA BÁRTA

Na svátek Všech svatých roku 1952 padl rozsudek nad skupinou, kterou komunistický soudní režim nazval „Bárta a spol“. Jan Babišta Bárta byl františkánský kněz, který uprchl z koncentračního kláštera pro likvidaci řeholníků a působil tajně v podzemní církvi, ale neměl žádné organizační aktivity, které by souvisely s dalšími osobami procesu.

JOSEF ZVĚŘINA

Vzpomínám, jak v Leopoldově v době Gagarinova letu do vesmíru nás jeden bachař provokoval a tvrdil, že náboženství je hloupost, protože Gagarin při svém letu na žádného pána Boha nenarazil. Zvěřina mu pohotově odpověděl: To jenom blbečci myslí, že pán Bůh bydlí na Měsíci!

FELIX MARIA DAVÍDEK

Jako mukl byl skutečným originálem. Miloval vandrácové oblečení velikosti o několik čísel větší, než jaké odpovídalo jeho poměrně malé a subtilní postavě. Nenáviděl tkaničky do bot a zásadně je nenosil. Tímto oděním se však stával často nápadným (jako Šmudla mezi sedmi trpaslíky v pohádce o Sněhurce). Proto ho občas horliví bachaři, když ho někde potkali, odvedli do skladu pro jiné oblečení. Ale Felix si po svém návratu na oddělení opět vyměnil oděv i boty tak, aby odpovídaly jeho vkusu.

BOHUSLAV BURIAN

Převáděl bohoslovce, kteří nevstoupili na příkaz biskupů do „schizmatického“ litoměřického semináře, do Říma, aby mohli dostudovat v Nepomucenu – české bohoslovecké koleji. Buriána jsme žertem nazývali „pistolníkem“. Nakonec však byl dopaden a souzen. Při vyšetřování byl krutě mučen. Po odsouzení jako by ztratil chuť žít a zanedlouho zemřel.

